

Internationaal bedrijvenbeleid en de veranderende stad

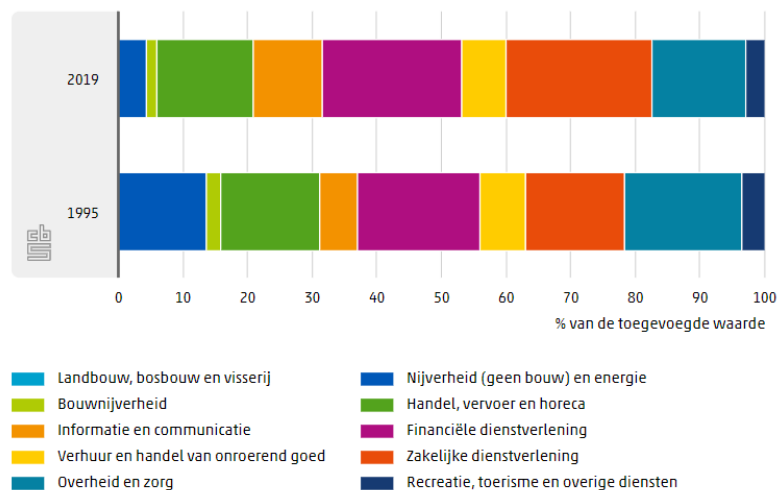
Amsterdam is de afgelopen 10 jaar flink veranderd. Tussen 2010 en 2020 kwamen er ruim 100.000 inwoners bij, de snelste groei uit de recente geschiedenis. Dit terwijl de stad gedurende diezelfde 10 jaar een negatief binnenlands migratiesaldo kent. De groei in inwoners wordt dus vooral gedreven door migratie uit het buitenland.

Wanneer we dieper inzoomen op de instroom door migratie, zien we dat er de afgelopen 10 jaar vooral meer arbeidsmigranten en internationale studenten naar Amsterdam zijn gekomen, waarbij de grootste en hardst groeiende groep binnen de groep arbeidsmigranten bestaat uit de expats (9% toename per jaar). In 2020 waren er 64.810 expats in Amsterdam, wat neer komt op ongeveer 7% van het totaal aantal inwoners. Expats zijn welvarende arbeidsmigranten met een jaarsalaris boven de €30.672 wanneer ze jonger zijn dan 30 jaar en minimaal €41.840 wanneer ze ouder zijn dan 30 jaar. Hoewel expats vaak voor een korte duur worden ingevlogen door bedrijven en organisaties blijkt uit onderzoek van Decisio uit 2022 dat een groot deel van de expats die naar Amsterdam komt, langer dan vijf jaar blijven.

De toestroom van migranten vanuit over de hele wereld heeft de stad veel goeds gebracht. Als stad die sinds 1550 is opgebouwd door migranten, dankt Amsterdam veel van haar culturele diversiteit aan migranten. Ook vormen welvarende expats een belangrijke bron van inkomsten voor lokale ondernemers, en dragen zij daarmee bij aan de economische groei.

Tegelijkertijd brengt de snelle groei van de groep expats ook een aantal uitdagingen met zich mee. In de eerste plaats zorgt het voor druk op publieke voorzieningen, zoals het onderwijs en de gezondheidszorg. Ook jaagt de snelle groei van het aantal expats al bestaande processen van gentrificatie verder aan, waardoor de stad minder toegankelijk wordt voor mensen met een smalle beurs, de woningmarkt nog meer onder druk komt te staan en het steeds moeilijker wordt de sociale cohesie in buurten te bewaren.

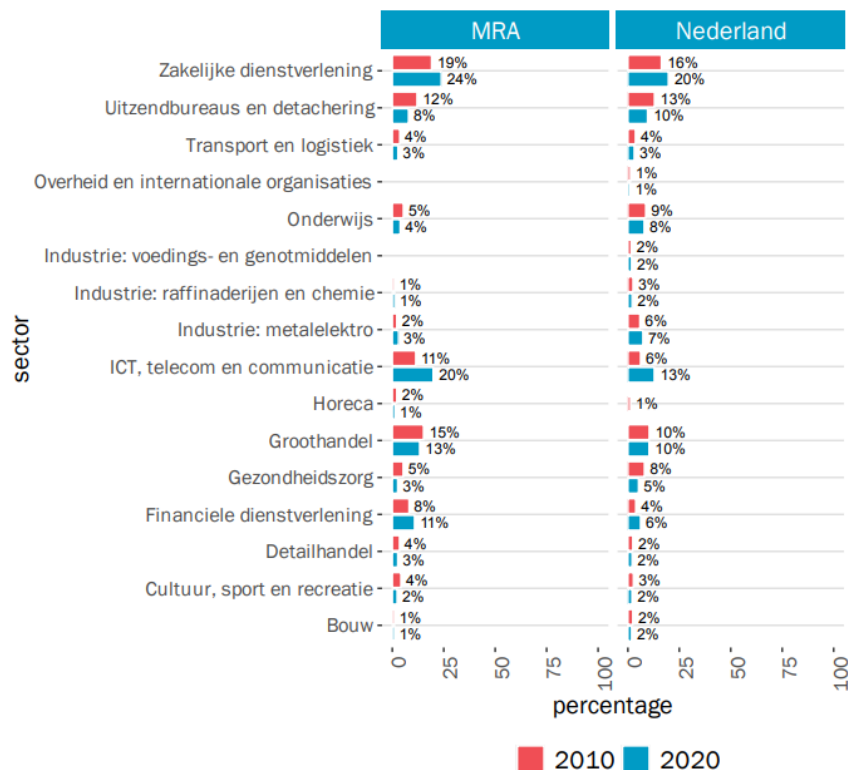
De drijvende kracht achter de voortschrijdende internationalisering van Amsterdam is de veranderende structuur van de Amsterdamse economie. De afgelopen decennia hebben daar grote veranderingen in plaatsgevonden. Waar de maakindustrie en de publieke sector een steeds kleiner deel van de Amsterdamse economie zijn gaan vormen, hebben met name de zakelijke dienstverlening en de ICT-sector juist een flinke groei doorgemaakt (zie figuur 1). En laten dat nou net de sectoren zijn die een relatief groot beroep doen op buitenlandse werknemers (zie figuur 2).

Figuur 1: Aandeel bedrijfstakken in toegevoegde waarde Amsterdam (bron: CBS 2022)

Deels weerspiegelt de groei van deze sectoren een bredere ontwikkeling, waarbij het zwaartepunt van Europese economieën geleidelijk is opgeschoven van de industriële naar de dienstensector. Maar voor een belangrijk deel is dit ook de uitkomst van beleid. De afgelopen decennia heeft Amsterdam namelijk een economisch beleid gevoerd waarin het creëren van banen en het aanjagen van economische groei centraal stonden, zonder daarbij veel oog te hebben voor het type banen dat werd gecreëerd en de mate waarin

die banen aansloten op het aanbod en de behoeften van de Amsterdamse arbeidsmarkt. Bovendien kregen de maatschappelijke effecten die een snel groeiende en internationaliserende economie hadden op de samenleving daarbij niet de aandacht die zij verdienen. Kortom: de brede welvaartseffecten van de groeiende sectoren, is onvoldoende meegenomen in beleid.

Figuur 2: Belangrijkste werksectoren internationale kenniswerkers, 2010 en 2020 (bron: Decisio 2022)

Dat kan en moet anders, denkt het DAT-team. Amsterdam moet weer grip krijgen op de ontwikkeling van haar economie en bedrijven medeverantwoordelijk maken voor de uitdagingen die een snel groeiende en internationaliserende economie met zich meebrengt. Specifiek adviseert het DAT team de politieke vertegenwoordigers van de PvdA om beleidsinterventies te verkennen binnen de volgende denkrichtingen:

- Nieuwe werkgelegenheid sluit aan op vaardigheden:** In de eerste plaats zou bij keuzes over de toekomstige ontwikkeling van de Amsterdamse economie meer rekening gehouden moeten worden met het type banen dat wordt gecreëerd, de mate waarin deze banen aansluiten op het bestaande aanbod op de Amsterdamse arbeidsmarkt, en de mate waarin deze een bijdrage leveren aan grote maatschappelijke opgaven. Niet de behoeften van het internationale bedrijfsleven zouden centraal moeten staan, maar die van de inwoners van Amsterdam. Dit vergt een open gesprek over welke sectoren we wel en niet willen faciliteren in onze stad. Keuzes die hieruit voortkomen zouden hun weg moeten vinden naar het wervingskader van organisaties als Amsterdam InBusiness en leidend moeten zijn in de programmering van bedrijventerreinen. Ook IN Amsterdam, een website gericht op het aannemen van kennismigranten en internationale bedrijven, kan zo worden ingericht dat ook meer benadrukt wordt dat de stad iets van internationale bedrijven verwacht.
- Economische ontwikkeling in beeld:** Herwinnen van grip vergt daarnaast goede monitoring van de ontwikkeling van de Amsterdamse economie. Zo zou een meldplicht ingevoerd kunnen worden voor bedrijven met meer dan 50 werknemers. Ook zou een jaarlijkse rapportage van de arbeidsmarktontwikkelingen de gemeenteraad in staat stellen om tijdig bij te sturen indien nodig.

- **Maatschappelijke verantwoordelijkheid bedrijven:** Tot slot zou de gemeente internationale bedrijven assertiever kunnen aanspreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheden. Zo zou een streefpercentage voor het benutten van lokaal arbeidspotentieel bedrijven kunnen aanmoedigen meer gebruik te maken van het al in Amsterdam aanwezige arbeidspotentieel, in plaats van werkrachten uit het buitenland te halen. Ook zouden grote bedrijven meer verantwoordelijkheid kunnen pakken voor de effecten van hun aanwezigheid op de woningmarkt. De manier waarop ASML in Eindhoven meebetaalt aan het realiseren van betaalbare woningbouw kan daarbij als inspiratie dienen.
- **Amsterdam in de regio:** Hoewel de sterke groei van het aantal expats in Amsterdam voor de nodige uitdagingen zorgt, kunnen extra expats in andere regio's van Nederland juist van grote waarde zijn. Amsterdam kan samenwerking met andere regio's in Nederland verkennen om concentratie van expats tegen te gaan. Dit is goed voor Amsterdam en voor het land.

Recentelijk presenteerde wethouder Sofyan Mbarki (o.a. Economische Zaken) zijn visie op het economisch beleid voor de komende jaren. Daarin geeft de wethouder aan te willen werken aan een andere economie: meer lokaal ondernemerschap, meer duurzaamheid, en meer maatschappelijke verantwoordelijkheid door bedrijven. Daarmee zet het college wat ons betreft belangrijke stappen in de juiste richting. Maar wil Amsterdam echt dat haar economie weer ten dienste komt te staan van haar inwoners, in plaats van de belangen van het internationale bedrijfsleven, dan zullen we meer grip moeten krijgen op de momenteel dominante economie van internationale bedrijven. Dat betekent stevigere keuzes maken over welke economische activiteiten we willen faciliteren in onze stad. Zodat Amsterdam een stad blijft waar plek is voor iedereen.

'De fractie van de PvdA Amsterdam heeft met veel interesse kennisgenomen van de bevindingen en aanbevelingen van het DA-Team. Amsterdam internationaliseert in rap tempo en dat gaat met allerlei uitdagingen gepaard. Het is mooi dat het DA-Team deze uitdagingen in kaart gebracht heeft. Ik herken de veelzijdigheid van de internationalisering in onze stad erg goed vanuit mijn raadswerk. Mede dankzij het onderzoek van het DA-Team hebben wij een [voorstel ingediend over een cursus 'Amsterdammerschap' voor expats](#), die door Amsterdamse bedrijven moet worden aangeboden en betaald. Door deze cursus als expat te volgen, met onder andere taallessen, kennismakingen met bijvoorbeeld het verenigingsleven van de stad en ontmoetingen met Amsterdammers die al langer in de stad wonen, hoop ik dat de kloof tussen expats en Amsterdammers minder groot wordt.' Fractievoorzitter Lian Heinhuis